

Surname _____

Other Names _____

Centre Number _____

Candidate Number _____

Candidate Signature _____

I declare this is my own work.

**GCSE
POLISH**

H

Higher Tier Paper 3 Reading

8688/RH

Time allowed: 1 hour

At the top of the page, write your surname and other names, your centre number, your candidate number and add your signature.

[Turn over]

MATERIALS

You will need no other materials.

INSTRUCTIONS

- **You must NOT use a dictionary.**
- **Use black ink or black ball-point pen.**
- **Answer ALL questions.**
- **You must answer the questions in the spaces provided. Do NOT write on blank pages.**
- **If you need extra space for your answer(s), use the lined pages at the end of this book. Write the question number against your answer(s).**
- **In SECTION A, answer the questions in ENGLISH.
In SECTION B, answer the questions in POLISH.
In SECTION C, translate the passage into ENGLISH.**

- **Do all rough work in this answer book. Cross through any work you do not want to be marked.**

INFORMATION

- **The marks for questions are shown in brackets.**
- **The maximum mark for this paper is 60.**

DO NOT TURN OVER UNTIL TOLD TO DO SO

SECTION A**Questions and answers in ENGLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	1
----------	----------

LIFE AND CAREER

You read the adapted extract, on page 5, from the novel 'Lalka' by Boleslaw Prus.

Write T if the statement is TRUE.

F if the statement is FALSE.

NT if the statement is NOT IN THE TEXT.

- Pierwszy raz byłeś we Francji?
 - zapytała Izabela, spacerując ze Stanisławem Wokulskim po parku.

- Pierwszy.

- Czy na Tobie Paryż też zrobił wrażenie?

- Imponujące – powiedział Stanisław.
 - Dopiero tam przybyło mi odwagi i nauczyłem się być dumny z tego, że pracuję. W Paryżu są eleganckie budynki oraz wspaniałe ogrody. Wszystko to arcydzieła architektów, artystów i budowniczych. Widząc je, zrozumiałem, że człowiek to geniusz.

- W naszym kraju praca daje marne skutki: jesteśmy biedni i zaniedbani. Tego, co posiadam i co umiem, nie dało mi szlachetne pochodzenie, ale ciężka praca w handlu i kontakty za granicą. Pracowałem więcej, dlatego mam więcej niż inni – Wokulski dodał.

[Turn over]

0 1 . 1

Izabela was impressed with Paris.
[1 mark]

0 1 . 2

Wokulski stayed in France for two weeks. [1 mark]

0 1 . 3

Being in Paris increased Wokulski's self-confidence. [1 mark]

0 1 . 4

Wokulski's perception of people changed in Paris. [1 mark]

0 1 . 5

Wokulski is the richest person in France. [1 mark]

0 1 . 6

The workers in Wokulski's country are well paid. [1 mark]

0 1 . 7

Wokulski works as an architect. [1 mark]

7

[Turn over]

0	2
---	---

LOCAL AREA

Read this comment about the Polish community in a local magazine.

KAMIL:

Od 10 lat mieszkam z rodziną w Londynie, ale nie odczuwam tęsknoty za Polską. W naszej okolicy osiedliło się wielu rodaków i czuję się tu jak w domu.

Po przyjeździe do Wielkiej Brytanii zaradni Polacy zdobyli nowe umiejętności i kwalifikacje na specjalistycznych kursach. Dzięki temu założyli własne firmy. To otworzyło im nowe możliwości zarabiania pieniędzy.

Teraz możemy częściej korzystać z usług polskich specjalistów, na przykład prawników, lekarzy, mechaników czy fryzjerów. Nasi fachowcy są doceniani na brytyjskim rynku pracy.

Mimo że tu utworzyliśmy „małą ojczyznę”, to dzielimy się naszą kulturą, organizując wydarzenia promujące polskie tradycje wśród wielonarodowej społeczności Londynu.

Wielu Brytyjczyków uważa, że wyróżniamy się przywiązaniem do tradycji i zwyczajów. Cenią nas za to i podziwiają.

[Turn over]

Write the correct letter in each box.

0 2 . 1

**How does Kamil feel in London?
[1 mark]**

0 2 . 2

**What helped Poles to set up their own
companies? Give ONE detail. [1 mark]**

0	2	.	3
---	---	---	---

**Who values Polish specialists?
Give ONE detail. [1 mark]**

0	2	.	4
---	---	---	---

**How do Poles share their culture with the
local community? [1 mark]**

0	2	.	5
---	---	---	---

**Why do British people admire the Polish
community? [1 mark]**

0	3
---	---

SAVING THE ENVIRONMENT

Read the following chat, where some Poles are discussing what they do to help the environment.

JANEK Mama kupuje bambusowe ręczniki do kuchni, bo można je prać i używać wielokrotnie. Przestaliśmy marnować tony jednorazowych chusteczek i ręczników.

MONIKA Daję spódnicom „nowe życie”, bo kupuję je w sklepach z odzieżą używaną. Naprawdę szkoda, by tekstylia trafiły na śmietnik.

- DARIA** Jadąc z rodzicami na zakupy, zabieramy swoje torby. Dzięki temu nie używamy reklamówek.
- ANTEK** Czytałem artykuł o tym, że zmywanie naczyń pod bieżącą wodą zużywa jej więcej niż zmywarka. Dlatego zawsze z niej korzystam.
- EWA** Pomimo że mamy samochód, do szkoły chodzę na piechotę. Nie chcę przyczyniać się do zanieczyszczania powietrza.
- HANIA** Nie wyjmowałam ładowarki do telefonu z gniazdka po zakończeniu ładowania, dopóki się nie dowiedziałam, że nadal pobiera prąd. Teraz już tak nie robię.

[Turn over]

Write

J for Janek.

M for Monika.

D for Daria.

A for Antek.

E for Ewa.

H for Hania.

Write the first letter of the correct name in each box.

0 3 . 1

Who saves water? [1 mark]

0 3 . 2

Who avoids using plastic? [1 mark]

0	3	.	3
---	---	---	---

Who saves paper? [1 mark]

0	3	.	4
---	---	---	---

Who upcycles clothing? [1 mark]

0	3	.	5
---	---	---	---

Who saves energy? [1 mark]

5

[Turn over]

0	4
---	---

NOBEL PRIZE

Read the following article about the Nobel Prize.

Nagroda Nobla to wyjątkowe wyróżnienie istniejące od 1901 roku, które ustanowił szwedzki wynalazca, Alfred Nobel.

Obecnie wręcza ją król Szwecji podczas corocznej grudniowej uroczystości.

Dostają ją pisarze, naukowcy oraz osoby, które zrobiły coś szczególnego dla ludzkości.

Wśród Polaków jest kilku noblistów.

Pierwszego Nobla przyznanego osobie pochodzącej z Polski otrzymała Maria Skłodowska-Curie, fizyczka i chemiczka.

Jej fenomenalne osiągnięcia zostały docenione aż dwukrotnie! Była pierwszą kobietą uhonorowaną tym wyróżnieniem i jedyną osobą nagrodzoną w dwóch kategoriach: fizyki i chemii.

Kilka lat później Nobla dostał Henryk Sienkiewicz, którego doceniono za całokształt twórczości literackiej. Potem Władysław Reymont był nagrodzony za powieść „Chłopi”. Kolejne literackie wyróżnienie dostał popularny wśród rodaków, przebywający na emigracji Czesław Miłosz. Przed otrzymaniem nagrody, jego książki były zakazane w Polsce, ale później władze kraju zgodziły się na ich oficjalne publikowanie.

Lech Wałęsa, przywódca „Solidarności”, otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla w 1983 r. Nie mógł odebrać jej osobiście, ponieważ ówczesne władze nie zgodziły się na wydanie mu paszportu. Nagrodę w imieniu swojego męża odebrała Danuta Wałęsa, której towarzyszył syn.

Ostatnie polskie noblistki to Wisława Szymborska i Olga Tokarczuk, które otrzymały nagrody literackie.

[Turn over]

0 4 . 1

The Nobel Prize is awarded...

A	from time to time.
B	in the summer.
C	at the end of the year.

[1 mark]

0 4 . 2

The first Polish person to receive the Nobel Prize was a...

A	writer.
B	politician.
C	scientist.

[1 mark]

0 4 . 3

Poles were repeatedly awarded the Nobel Prize for...

A	literature.
B	peace.
C	physics.

[1 mark]

0 4 . 4

In Poland, Miłosz's books were...

A	available.
B	forbidden.
C	unknown.

[1 mark]

[Turn over]

0	4	.	5
---	---	---	---

Danuta Wałęsa collected her husband's award due to...

A	personal reasons.
B	political reasons.
C	work-related reasons.

[1 mark]

5

BLANK PAGE

[Turn over]

0 5

FAMOUS POLISH INVENTORS

Complete the text using the words from the list, on page 24.

Wśród innowatorów jest wielu Polaków, których wynalazki służą ludziom na całym świecie w czynnościach.

W gronie wynalazców znalazł się pianista Józef Hofmann. Wykorzystał on swoją wiedzę muzyczną do stworzenia przedmiotów używanych w wielu domach i miejscach pracy, przykładem takiej rzeczy jest spinacz biurowy. Wymyślił wycieraczki samochodowe, które ułatwiły życie wszystkim kierowcom.

Z kolei Janusz Liberkowski swoim pomysłem wsparł wiele rodzin.

Jego dzieło to codziennie używany przez rzesze rodziców fotelik samochodowy dla dzieci, zapewniający im bezpieczną jazdę.

Mało znany w Polsce, ale niezwykle ważny jest Kazimierz Funk, który w 1913 roku wyizolował witaminy, niezbędne dla naszego zdrowia. Swoim osiągnięciem naukowym zmienił oblicze medycyny. Stworzył i spopularyzował termin „witamina”.

Dziś miliony osób bierze je regularnie. Tych ludzką odporność tabletek nie byłoby, gdyby nie jego praca.

[Turn over]

A	codziennych
B	małych
C	genialnych
D	podróżujących
E	transportujących
F	wspomagających
G	wyróżniających
H	zarabiających

[4 marks]

4

BLANK PAGE

[Turn over]

0	6
---	---

EFFECTIVE LEARNING

Read this article in a Polish newspaper, which gives advice on learning.

Masz problemy z nauką? Nauczymy cię, jak używać wyobraźni, aby łatwiej zapamiętywać informacje!

Na przykład, wyobraź sobie wygląd bohatera literackiego, a to pomoże ci napisać jego charakterystykę.

Rozwiązuj krzyżówki i matematyczne łamigłówki, a notatki zapisuj ręcznie, żeby usprawnić pamięć. Twój umysł wymaga nieustannej stymulacji!

Unikaj kalkulatora, który za ciebie liczy lub aplikacji przypominających o urodzinach cioci. „Pomocna” technologia rozleniwia.

Dodatkowo uprawiaj sport, bo doskonale wpływa na pracę mózgu. Dzięki niemu organizm jest lepiej dotleniony, a stres, niszczący pamięć, maleje.

Jeśli szukasz motywacji do rozwoju intelektualnego, bierz przykład z wybitnych umysłów. Ucz się od mądrzejszych od siebie, dyskutuj, spieraj się, myśl nieszablonowo i kreatywnie.

[Turn over]

0	6	.	1
---	---	---	---

What can help people when analysing a literary text? [1 mark]

0	6	.	2
---	---	---	---

How does physical activity affect the brain? Give ONE detail. [1 mark]

0	6	.	3
---	---	---	---

Who can people look up to? Give ONE detail. [1 mark]

3

[Turn over]

07

LIFE AND SCHOOL

Read these comments in a Polish newspaper, which talk about life at a boarding school.

BARTEK

Wyprowadzka z domu do szkoły z internatem była wyzwaniem. Trudno jest mi się przyzwyczaić do obowiązującej ciszy nocnej oraz wspólnych łazienek. Niemniej jednak, cenię sobie ilość nawiązanych przyjaźni oraz brak kontroli rodziców. Teraz nie żałuję swojej decyzji.

AŚKA

Wyobrażałam sobie, że w internacie będę miała bogate życie towarzyskie i będę mogła dłużej pospać, bo szkoła na miejscu. Okazało się, że współlokatorki plotkują, a pobudkę mamy wcześniej rano. Ale wiem, że koszt internatu nie jest za wysoki dla budżetu rodziców.

Write ONE advantage and ONE disadvantage of living in a boarding school.

For each person, complete the table in ENGLISH.

0 7 . 1

Bartek

ADVANTAGE	DISADVANTAGE

[2 marks]

[Turn over]

0	7	.	2
---	---	---	---

Aśka

ADVANTAGE	DISADVANTAGE

[2 marks]

4

BLANK PAGE

[Turn over for Section B]

SECTION B**Questions and answers in POLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	8
----------	----------

POLSKIE TRADYCJE

Przeczytaj zaadaptowany fragment powieści „Chłopi” Władysława Stanisława Reymonta.

W niedzielę już od rana we wsi było głośno, bo wszyscy szykowali się na wesele Boryny z Jagną. W rodzinnym domu panny młodej było ogromne zamieszanie. W posprzątanym pokojach ustawiano stoły i ławki dla gości. Ściany i płoty ozdabiano zielonymi gałązkami.

Do domu Jagny co chwilę przychodzili sąsiedzi i zgodnie z tradycją przynosili chleb, sól, mąkę, a nawet pieniądze. Gospodyni dziękowała za wszystkie dary.

Gdy nadeszło popołudnie, muzyka zabrzmiała w całej wsi. Młodzi chłopcy, wysocy i pięknie ubrani, szli drogą, grając na skrzypkach i bębenkach. Idąc od domu do domu, zbierali gości.

Potem wspólnie prowadzili ich do domu Jagny, śpiewając radośnie. Na koniec wrócili po Borynę, pana młodego.

[Turn over]

Wpisz odpowiednie litery w kratki.

0 8 . 1

W domu panny młodej było...

A	wesoło.
B	chaotycznie.
C	cicho.

[1 mark]

0 8 . 2

Przynoszenie darów to...

A	obowiązek.
B	potrzeba.
C	zwyczaj.

[1 mark]

0 8 . 3

Młodzi chłopcy...

A	robili sobie żarty.
B	wspólnie tańczyli.
C	zapraszali mieszkańców.

 [1 mark]

0 8 . 4

Opisane wydarzenie jest...

A	monotonne.
B	spokojne.
C	wyczekiwane.

 [1 mark]

 4

[Turn over]

BLANK PAGE

0 9

KORZYSTANIE Z TELEFONU

Przeczytaj wypowiedź mamy Jurka na temat telefonów.

Dawniej mój syn Jurek nie potrzebował komórki, ale teraz w liceum służy mu do odrabiania zadań domowych z matematyki. Gdy ja byłam w jego wieku, nikt nie miał telefonu i chodziliśmy dzwonić na pocztę. Jurek twierdzi, że za kilka lat smartfon będzie jego narzędziem pracy. Ja używam mojego telefonu tylko do rozmawiania i wysyłania SMS-ów. Wiem, że już czas, abym nauczyła się korzystać w pełni z mojego smartfona.

[Turn over]

Co mama mówi o używaniu telefonu w swojej rodzinie?

Uzupełnij obie tabele PO POLSKU.

0 9 . 1

Jurek

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
Nie potrzebował telefonu		

40

[2 marks]

0 9 . 2

Mama Jurka

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
	Rozmawia i wysyła SMS-y	

41

[2 marks]

4

[Turn over]

1	0
---	---

CZAS WOLNY

Przeczytaj recenzję filmu „#Jestem M. Misfit”, napisaną przez uczennicę liceum z Polski.

Które CZTERY zdania są prawdziwe?

„#Jestem M. Misfit” z 2019 roku jest jednym z niewielu polskich filmów skierowanych do moich rówieśników.

Reżyser pokazuje świat widziany oczami kogoś w moim wieku. To historia 17-letniej Julii, Polki mieszkającej w Stanach Zjednoczonych. Ma tam rzeszę fanów, śledzących jej profil na Instagramie. Jej życie drastycznie się zmienia, gdy rodzina Julii wraca do kraju.

Dziewczyna trafia do liceum, gdzie musi odnaleźć się wśród „ekip” – szkolnego środowiska podzielonego na tematyczne grupy: sportowców, vlogerów czy VIP-ów.

Odnalezienie się w nowym środowisku sprawia jej trudność. Nie ma wielu wpisów na Facebooku i nie pasuje do nowych koleżanek. Zostaje nazwana „misfit” przez najpopularniejszą dziewczynę w szkole. Uświadamia sobie jednak, że nie musi należeć do żadnych grup i być popularna w Internecie.

Film pokazuje problemy młodzieży żyjącej w świecie wirtualnym i podkreśla wyjątkowość jednostki.

[Turn over]

Wpisz odpowiednie litery w kratki.

1 0 . 1

Film...

A	jest zagraniczną produkcją.
B	nakręcony jest z punktu widzenia ucznia.
C	można oglądać na Instagramie.
D	porusza problemy nastolatków.

[2 marks]

1	0	.	2
---	---	---	---

Julia...

A	jest amerykańską nastolatką.
B	traci swoją popularność.
C	przeprowadza się do Polski.
D	czuje się dobrze w nowym środowisku.

[2 marks]

4

[Turn over]

1	1
---	---

POLSKIE TRADYCJE

Przeczytaj artykuł na temat zwyczaju obchodzenia dożynek.

Dożynki, obchodzone od ponad pięciuset lat, to najważniejsze święto rolników. Dawniej Słowianie wierzyli, że pory roku mają znaczenie magiczne i że kończące się lato zostawia ludziom dary.

Wdzięczność przerodziła się w zwyczaj dziękowania za zebrane plony*.

Pierwszym etapem były uroczystości związane ze zbieraniem miodu.

Wypiekano miodowe ciasta dla gości oraz wyrabiano różne produkty, takie jak kremy i maści.

Następnie cieszą się ze zbiorów owoców i grzybów, by przyrządzać z nich przetwory na zimę. Na końcu celebrowano zbiory zboża, z którego wypiekano chleby.

Z czasem trzy etapy zamieniono na jedno święto. Współcześnie, dożynki to czas dziękczynienia Bogu za dary ziemi. Obchody otwiera uroczysta msza święta, w której uczestniczą mieszkańcy okolicznych wsi.

Po mszy wszyscy udają się na festyn, czyli zabawę połączoną z kiermaszem i różnymi atrakcjami. Jedną z nich jest konkurs na najpiękniejszy wieniec, tygodniami wyplatany z zebranych kłosów zbóż i kwiatów. Każda wieś prezentuje swój.

Oprócz brania udziału w konkursach, mieszkańcy mogą również posłuchać występów lokalnych zespołów ludowych. W czasie zabawy dożynkowej warto spróbować miejscowych przysmaków oraz zakupić pamiątki wykonane przez okolicznych rzemieślników.

*** plony – crops**

[Turn over]

Wpisz odpowiednią literę w kratkę.

1 **1** . **1**

Dożynki obchodzi się od...

A	niedawna.
B	stuleci.
C	zawsze.

[1 mark]

1 **1** . **2**

Święto rolników...

A	dawniej obchodzono w różnych terminach.
B	przypada na początek sezonu letniego.
C	jest pierwszym świętem w roku.

[1 mark]

1	1	.	3
---	---	---	---

Miód wykorzystywano do...

A	pieczenia domowego chleba.
B	robienia kosmetyków.
C	przetworów domowych.

[1 mark]

1	1	.	4
---	---	---	---

Obecnie dożynki to święto...

A	patriotyczne.
B	pogańskie.
C	religijne.

[1 mark]

[Turn over]

1	1	.	5
---	---	---	---

W dniu dożynek wieńce są...

A	sprzedawane.
B	oceniane.
C	wyplatane.

[1 mark]

1	1	.	6
---	---	---	---

Uroczystość jest okazją do...

A	nauki gotowania.
B	poznania lokalnych tradycji.
C	kupienia stroju ludowego.

[1 mark]

6

BLANK PAGE

[Turn over]

SECTION C

Translation into ENGLISH

1	2
---	---

You have received a message from your friend. Translate it into ENGLISH.

Wczoraj byłam w księgarni na spotkaniu autorskim mojej cioci Krysi. Wydała pamiętnik ze sw oimi wspomnieniami z czasów II wojny światowej. Uczestnicy z zainteresowaniem słuchali, jak wraz z rodzicami musiała uciekać z kraju, gdy rozpoczął się atak na Polskę. Jestem bardzo wdzięczna cioci, że dzięki jej książce wiele osób będzie mogło nauczyć się czegoś o historii naszego kraju.

[9 marks]

BLANK PAGE

For Examiner's Use	
Question	Mark
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
TOTAL	

Copyright information

For confidentiality purposes, all acknowledgements of third-party copyright material are published in a separate booklet. This booklet is published after each live examination series and is available for free download from www.aqa.org.uk.

Permission to reproduce all copyright material has been applied for. In some cases, efforts to contact copyright-holders may have been unsuccessful and AQA will be happy to rectify any omissions of acknowledgements. If you have any queries please contact the Copyright Team.

Copyright © 2022 AQA and its licensors. All rights reserved.

G/KL/Jun22/8688/RH/E2

5 8

2 2 6 G 8 6 8 8 / R H